

A régi Váci utca

„A Váci utcában mindig tavasz van. Magyarország legszebb utcája, hozzá nem hasonlítható a földkerekség egyetlen utcája sem... Mennyország a város közepén” — szövi belevallomását Krúdy Gyula az Egy Váci utcai illatszer hatása című elbeszélésébe. De vajon milyen volt az a Váci utca, amelyben az író regényeinek és elbeszéléseinek szereplői járnak-kelnek, s pontosan hol voltak azok a helyszínek, amelyeket publicisztikai és korfestő műveiben, visszaemlékezéseiben megemlíti?

Ha a Vörösmarty — 1875 és 1919 között Gizella — tér felől sétálunk be az utcába, a bal oldalon látható a 9-es számú ház. Ez volt hajdan a híres Hét Választó Fejedelem szálló. 1719-ben épült, megszállt benne II. József császár, itt mutatta be sakkautomatáját Kempelen. Az épület legnagyobb nevezetessége a díszterem volt, ahol gyakran játszott Bihari János és Strauss. A boltíves, freskókkal díszített nagyterem az épület hátsó, azaz Aranykéz utcai frontján volt, az első emeleten. Az épületet ma is látható formájára — Hild József tervei szerint — 1840-ben építették át. Ezután a szálloda megszűnt és csak 1882-ben tárnadt fel, akkor nyílt meg itt a százhuszonkét szobás Nemzeti Szálló, s üzemelt 1902-ig. Az ezt követő időkben átjáróház volt, földszintjén a Corso mozival.

A Nemzeti Szálló hétköznapjairól sokminden megtudható Krúdy Lovagvár a Váci utcában című írásaiból. Itt lakott például Bethien Miklós gróf, aki éjszaka élt, mert mindig este ment el és reggel tért haza. Itt volt szobája „Kósa Ferkóéknak”, amely név egy személyt jelent, „mert ezt a gyanúsan fekete bajszú, bikaszemű, vállas, recsegő hangú úriembert nem lehetett egyes számban kimondani”. Kósa Ferkóék terrorizálták a Váci utca közönségét, a mulatók vendéget.

A Magyar urak a pokolban című Krúdy-elbeszélés színhelye is részben a Nemzeti Szálló, részben a Korona Kávéház, amely ugyancsak

a közelben volt, a Váci és a Korona utca — a mai Régiposta utcának a Váci utcát és Petőfi Sándor utcát összekötő rövid szakaszát hívták így — sarkán. (Ahol ma a népművészeti boit működik.) Ott állt Neumayer fodraszmester és parókakészítő kétemeletes háza, amelyben 1783-ban nyílt meg Pest egyik szenzációja, a Korona Kávéház, ahol később asztaltársasági elnök volt Gozdsu Elek és Mikszáth Kálmán is. Az idők folyamán a kávéház tulajdonosa volt többek között Privorszky Ferenc, a Pilyax gazdája és Somossy Károly, a későbbi nagynirú mulató alapítója. 1875-től Harkai Mór, a Kávés Ipartestület elnöke volt a tulajdonos, aki nek 1903-ban nagy botrányt kellett megérnie. Egy vasárnap éjszaka a detektívek rajtaütöttek a kávéház titkos kártyaszobájában, ahol éjjelnappal folyt a ferblicsata. A razzia csupa előkelő állású férfiút és tisztet polgárt talált a kártyabárlangban. Hetekig erről beszélt az egész főváros. Horkai 1910-ben meghalt, két évig még a fia vezette a kávéházat, majd az épületet 1912-ben lebontották. A pestiek nem feledték el a Koronát, ám hiába nyílt a szemben levő sarkon ugyanezen a néven egy másik kávéház, alig volt forgalma, az emberek a régit sírták vissza. A párbajsegédek például — a hagyományokat ápolandó — még évtizedekig a régi Korona hült helye előtt adtak találkozót egymásnak.

Nem messze volt innen, a Régiposta és az Aranykéz utca sarkán a híres Arany Kéz fogadó, amely ugyancsak sokszor fordul elő Krúdy műveiben. Pest egyik nevezetessége volt ez az egyemeletes, magas tetejű ház. Az ebédelőbe és a söntésbe az utcáról lehetett belépni, s a kapu alól falépcső vezetett fel a szobákhoz. A söntésajtó felett lógott a névadó céger: egy aranyozott kar. A század végén a színészek és a fiatal írók találkozóhelye volt, aztán a tízes években harmadosztályú szállóvá züllött. Utolsó tulajdonosai, Lyka Sándor és István 1914-ben lebontatták az épületet.

Fehér Béla